

Lugupeetavad Eesti Juudi Kogukonna liikmed, austatud külalised!

Mulle on osaks langenud suur au- anda edasi tervitused Teie konverentsile Eesti Vabariigi Riigikogu esimehe, härra Lauri Hussari poolt.

Lisaks sellele institutsionaalsele tervitusele, on mul rõõm lisada ka pisut isiklikku. Nimelt üks minu elu ilusamaid hetki juhtus Jeruusalemmas X ülemaailmsel Juudi Kongressil. Nimelt oli kahepäevase ettekandesessiooni lõpus kõrgetasemeline õhtusöök, mida võõrustas toonane Iisraeli peaminister Shimon Perez. Kellest hiljem sai Iisraeli president. Ning mind, väikese Eesti riigi esindajat, paluti istuma tema pealauda, kus oli kokku 12 inimest. Ilmselt märkas Iisraeli valitsusjuht minu üsna üllatunud näoilmet – eks oli seal kongressil ju palju suuremate riikide esindajaid ning palju ülioluliste juudi organisatsioonide juhte, kes minust aujärje poolest palju kõrgemal. Aga, näe, eestlane istutatakse pealauda.

Härra Perez selgitas siis selle peale lahkelt – Eesti on ju esimene riik maailmas, kes seadustas juutide kultuuriautonoomia! Ning lisan siis naeratusena: „Pealegi ma tänan meie riigi nimel Eesti peaminister Andres Tarandit, kelle allkirja kannab eesti valitsuse otsus anda Tallinnas sünagoogi ehituseks maatükk Karu tänavas“

Kuigi nõukogude okupatsioonivõimud mingeid Eesti Vabariigi seadusi ei tunnistanud, ka Juudi Kultuuriautonoomia likvideeriti juulis 1940, siis ometigi jäi juudi kultuuriautonoomia mingil imelikul seadustamata moel ikkagi edasi. Umbes nagu Eesti Vabariigi enese idee – näha ei olnud, aga võimalusel peeti headest kommetest kinni. Nii näiteks said mitmed õpetlased, keda Moskvas või Leningradis erialasele tööle ei lubatud, oma viljakat teadus- ja õpetamise tööd teha Tartu Ülikoolis. Ning sedaviisi, oma kultuuriautonoomiat hoides, panustada otseselt Eesti kultuuri arengusse. Muidugi on tuntuim Juri Lotman, aga oli ka teisi. Minu kujunemisel inimeseks on oma suure ja helde osa andnud ka eesti juudid Ita Saks ja Elhonen Saks, Mihhail Beilinson, keda sageli hea sõnaga meenutan, ning loomulikult Avi Dobrõsh, keda on rõõm näha ka täna siin saalis.

Ning lõpetuseks – on ju tegelikult väga keeruline ning sageli ka ebavajalik piiritleda, kus täpselt algab eesti või juudi kultuur. Üks lihtne näide – Eri Klas. See on ju maailmakultuur, kas pole? Ning justnimelt sellisel soojal, sõbralikul ning teineteist aitaval ning täiendaval kombel me seda maailma kultuuri loomegi.

Palju õnne ja jõudu tillukesele, aga tragile Eesti Juudi Kogukonnale ja kehtku see kultuuriautonoomia veel sajandeid!

Eesti Vabariigi Riigikogu nimel, Lauri Hussar, esimees.